

АУДИТ

ПІДРУЧНИК

УДК 657.6(075.08)
A93

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів
(Лист МОНУ № 14/18.2- 429 від 21.02.2006 р.)*

*Рекомендовано до друку вченою радою
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
(протокол № 4 від 21.02.2019 р.)*

Рецензенти:

Ф.Ф. Бутинець – доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Української Академії економічної кібернетики

В.Г. Олюха – доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу господарсько-правових досліджень проблем економічної безпеки Інституту економіко – правових досліджень Національної академії наук України

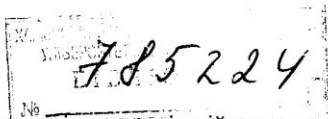
Є.В. Афанасьєв – доктор економічних наук, професор, Криворізького національного університету

Внутрішній рецензент :

О.М. Ромашко – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри національної економіки та фінансів Університету економіки та праву «КРОК»

A93 **Аудит: підручник** (в двох частинах) / за ред. Грушко В.І./ Брадул О.М., Шепелюк В.А., Ільїна С.Б., Юнацький М.О., Хорошенко А.П., Брадул Т.В., 4-те вид. доп. і перероб. – К. : Видавництво Ліра-К, 2021. – 324 с.

ISBN 978-617-7748-33-4

У підручнику викладено теоретичні та організаційно-правові основи організації проведення аудиту в умовах застосування в Україні національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку і фінансової звітності, міжнародних стандартів аудиту.

Значна увага надається результатам аудиторського висновку (звіту) та оцінюванню показників фінансової звітності, розглядаються особливості аудиту в умовах застосування комп'ютерних технологій.

Підручник розрахований на аудиторів, керівників підприємств, організацій, установ незалежно від форм власності, бухгалтерів, викладачів вищих навчальних закладів, економістів, менеджерів підприємств, читачів, які бажають оволодіти сучасною мовою бізнесу та цікавляться питаннями розвитку теорії та практики сучасного аудиту.

УДК 657.6(075.08)

© Брадул О.М., Шепелюк В.А., Ільїна С.Б.,
Юнацький М.О., Хорошенко А.П.,
Брадул Т.В., 2019

ISBN 978-617-7748-33-4

© Видавництво Ліра-К, 2019

ЗМІСТ

ОСНОВИ АУДИТУ (частина I)

Передмова	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ	9
<i>Тема 1. Виникнення аудиту, його місце в системі контролю</i>	9
1.1. Історія виникнення і розвитку аудиту	9
1.2. Предмет та об'єкти аудиту	26
1.3. Організаційні форми економічного контролю та місце аудиту в системі контролю	29
1.4. Класифікація аудиту	33
1.5. Організаційні форми аудиторської діяльності, їх функції, права та обов'язки	49
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	57
<i>Тема 2. Ринок послуг аудиторських фірм</i>	58
2.1. Поняття послуг аудиторських фірм	58
2.2. Види послуг аудиторських фірм	59
2.3. Вартість послуг аудиторських фірм	64
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	68
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	69
<i>Тема 3. Управління аудиторською діяльністю в Україні</i>	69
3.1. Загальна характеристика управління аудиторською діяльністю в Україні	69
3.2. Система регулювання аудиторської діяльності в Україні	69
3.3. Міжнародні стандарти аудиту	74
3.4. Внутрішньофірмові стандарти аудиту	79
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	81
<i>Тема 4. Підготовка до проведення аудиту</i>	82
4.1. Процес проведення аудиту та його стадії	82
4.2. Порядок укладання договору на проведення аудиту	88
4.3. Планування проведення аудиту	89
4.4. Аудиторський ризик та суттєвість в аудиті	92
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	99

Тема 5. Етика аудитора та вимоги до його кваліфікації	100
5.1. Нормативні вимоги до діяльності аудитора	100
5.2. Сертифікація та ліцензування	103
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	107
Тема 6. Оцінка системи внутрішнього контролю	108
6.1. Завдання та об'єкти внутрішнього контролю	108
6.2. Ефективність системи внутрішнього контролю та порядок її визначення	112
6.3. Тестування системи внутрішнього контролю	117
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	119
Тема 7. Аудиторські докази	120
7.1. Аудиторські докази, їхня класифікація	120
7.2. Джерела аудиторських доказів, процедури їх отримання	123
7.3. Методи і прийоми аудиту	125
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	129
Тема 8. Етапи підтвердження залишків на рахунках бухгалтерського обліку	131
8.1. Методика послідовності здійснення тестів підтвердження	131
8.2. Підтвердження залишків на рахунках бухгалтерського обліку по процесам господарської діяльності підприємства	133
8.3. Основні заключні процедури підтвердження залишків на рахунках бухгалтерського обліку	138
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	140
Тема 9. Робочі документи аудитора	141
9.1. Поняття та склад робочих документів	141
9.2. Класифікація робочих документів аудитора	143
9.3. Вимоги до оформлення робочих документів аудитора	146
9.4. Порядок зберігання і використання робочих документів аудитора	147
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	148
Тема 10. Аудит в умовах застосування комп'ютерних технологій	149
10.1. Вплив комп'ютерної техніки на ефективність проведення аудиту	149
10.2. Методика проведення аудиторської перевірки в умовах комп'ютерної обробки даних	151
10.3. Класифікатори економічної інформації, їх види і призначення в аудиторській перевірці	153
10.4. Процес аудиторської перевірки за допомогою автоматизованої системи	155
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	157

<i>Тема 11. Методичне забезпечення аудиту</i>	158
11.1. Методика аудиту	158
11.2. Способи та прийоми перевірки документів	161
11.3. Вибірковий спосіб дослідження документів в аудиті	164
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	168
<i>Тема 12. Узагальнення матеріалів аудиторської перевірки</i>	169
12.1. Аудиторський висновок, його елементи та порядок складання	169
12.2. Види аудиторського висновку	172
12.3. Складання аудиторських висновків при виконанні завдань аудиту спеціального призначення та оцінка фінансової інформації	175
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	177

МЕТОДИКА АУДИТУ ПОКАЗНИКІВ ЗВІТНОСТІ

(частина II)

РОЗДІЛ 3. АУДИТ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	178
<i>Тема 13. Аудит положень облікової політики</i>	178
13.1. Організація аудиту положень облікової політики та формування звітності підприємства	178
13.2. Методика аудиту положень облікової політики підприємства	180
13.3. Оцінка якості внутрішнього контролю положень облікової політики та прийняття управлінських рішень	182
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	184
<i>Тема 14. Методика проведення аудиту необоротних активів</i>	185
14.1. Завдання, об'єкти та джерела інформації аудиту операцій з основними засобами	185
14.2. Аудит операцій з надходження, руху та вибуття основних засобів	186
14.3. Аудит нарахування амортизації (зносу) основних засобів	193
14.4. Аудит затрат на ремонт основних засобів	195
14.5. Аудит передачі в оренду основних засобів	196
14.6. Аудит нематеріальних активів	199
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	200
<i>Тема 15. Аудит запасів</i>	201
15.1. Основні завдання та джерела інформації аудиту операцій з товарно-матеріальними цінностями	201
15.2. Аудит виробничих запасів	202
15.3. Аудит надходження і реалізації товарів	203

15.4. Методика та організація аудиту оборотних малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП).....	207
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	209
Тема 16. Аудит готівкових коштів	210
16.1. Нормативне регулювання касових операцій з готівковими коштами	210
16.2. Організація і методика проведення аудиту касових операцій з готівковими коштами	212
16.3. Аудит операцій на рахунках у банку	217
16.4. Методика аудиту готівкових документів і готівкових коштів у дорозі.....	221
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	222
Тема 17. Аудит дебіторської заборгованості	223
17.1. Мета, завдання проведення аудиту дебіторської заборгованості за розрахунками	223
17.2. Організація і методика проведення аудиту розрахунків з підзвітними особами.....	224
17.3. Організаційні принципи та методика проведення аудиту дебіторської заборгованості за розрахунками	229
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	230
РОЗДІЛ 4. АУДИТ ПАСИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	231
Тема 18. Аудит власного капіталу	231
18.1. Мета, завдання проведення аудиту власного капіталу	231
18.2. Методика аудиту статутного капіталу	232
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	237
Тема 19. Методика аудиту розрахункових операцій поточних та довгострокових зобов'язань	238
19.1. Організаційні принципи та методика проведення аудиту кредиторської заборгованості з постачальниками та підрядниками	238
19.2. Організація і методика аудиту вексельних операцій та їх роль у безготівкових розрахунках.....	240
19.3. Методика проведення аудиту довгострокових і короткострокових позик	245
19.4. Організація і методика проведення аудиту нарахування і сплати податків	248
19.5. Організація та методика проведення аудиту розрахунку за страхуванням	249
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	250

<i>Тема 20. Методика проведення аудиту праці та її оплати</i>	251
20.1. Методика аудиту нарахування оплати праці на підприємстві	251
20.2. Методика розрахунків з працівниками по оплаті праці.....	253
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	258
РОЗДІЛ 5. АУДИТ ВИТРАТ, ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	259
<i>Тема 21. Методика проведення аудиту витрат підприємства</i>	259
21.1. Методика аудиту процесу виробництва та собівартості готової продукції підприємства.....	259
21.2. Методика аудиту адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат	265
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	266
<i>Тема 22. Методика проведення аудиту реалізації продукції, доходів та фінансових результатів</i>	267
22.1. Організаційна – інформаційна модель аудиту доходів та формування фінансових результатів діяльності підприємства.....	267
22.2. Методика аудиту доходів і фінансових результатів.....	268
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	273
<i>Тема 23. Аудит маркетингової діяльності підприємства</i>	274
23.1. Маркетинговий аудит в системі ринкової діяльності підприємства	274
23.2. Аудит організації маркетингу на підприємстві	276
23.3. Аудит системи закупівель та логістики на підприємстві.....	278
23.4. Аудит комунікаційної політики.....	281
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	282
Список використаних джерел	283
Додатки	285